

Dienst Urologie

- Dr. B. Hermans
- Dr. P. Logghe

Tel.: 056/62.31.11

Vijfseweg 150

8790 Waregem

Patiënten informatie

Brachytherapie

Inhoudstafel:

Inleiding	Blz 3
Algemeen	Blz 3
Wat is de prostaat	Blz 3
Wat betekent Brachytherapie	Blz 4
Hoe werkt de Brachytherapie	Blz 4
Voordelen van de Brachytherapie	Blz 5
Vorbereiding tot de ingreep.....	Blz 5
Pré-operatieve onderzoeken.....	Blz 5
De preventie	Blz 5
De darmvorbereiding	Blz 5
Anesthesie	Blz 5
Dag van de ingreep	Blz 5
Dag na de ingreep.....	Blz 6
Bijwerkingen na de ingreep.....	Blz 6
Maatregelen bij ontslag.....	Blz 6
Stralingsveiligheid	Blz 7

INLEIDING:

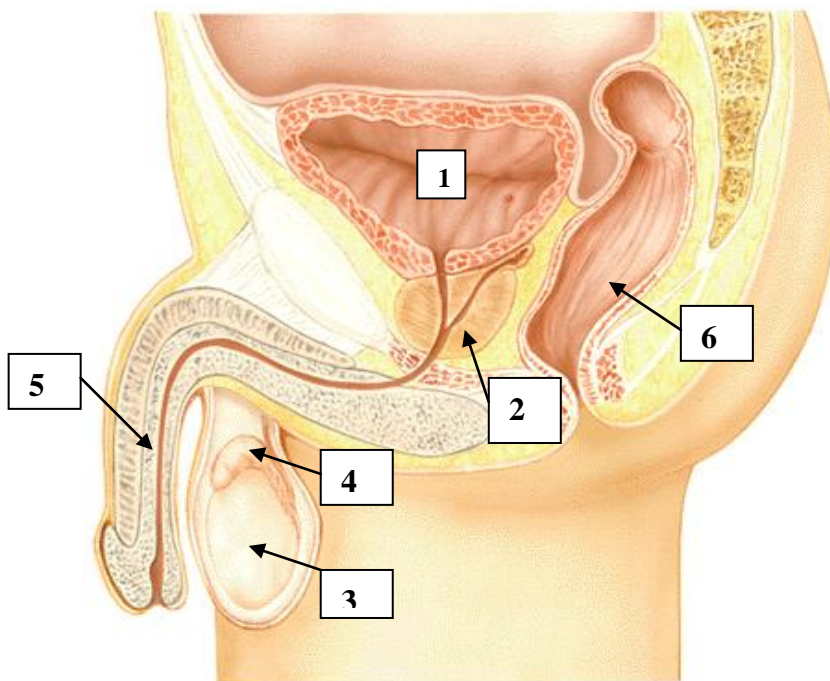
Deze informatiebundel brengt zeker niet 'het' antwoord op al uw vragen maar zal u helpen samen met het medisch en verpleegkundig team van onze afdeling, duidelijkheid, inzicht te brengen. Dit zowel naar de **voorbereiding** toe, alsook het verder **verloop ná de ingreep**, en zelfs hoe het **thuis** verder moet.

In deze brochure wordt uitgelegd hoe een beperkte prostaatkanker kan worden behandeld door middel van een inwendige bestraling, brachytherapie genoemd.

ALGEMEEN:

1. Wat is de prostaat ?

De prostaat (ook voorstanderklier genoemd) is qua vorm gelijkend op een tamme kastanje, weegt ca. 20gr. en is gelegen achter het schaambeentje en vóór de endeldarm, net onder de blaas, zodat de plasbuis er dwars door loopt. De prostaatklier is de producent van een troebel vocht dat samen met de zaadcellen als sperma uitgescheiden wordt. Dit vocht stimuleert de beweeglijkheid van de zaadcellen en bevat extra voedingsstoffen waaruit de zaadcellen energie putten.

1. blaas
2. prostaat
3. teelbal (testis)
4. bijbal (epididymis)
5. plasbuis (urethra)
6. endeldarm (rectum)

2. Wat betekent Brachytherapie?

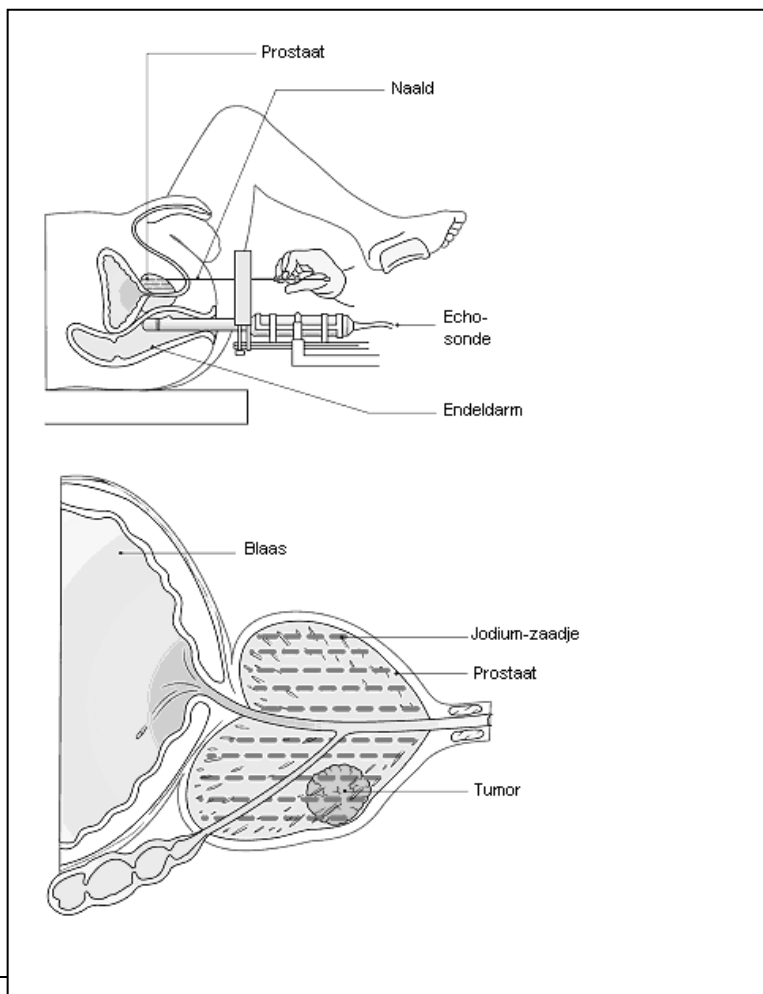
Brachytherapie (brachy=kort, ook "korte afstandsbestraling") of seed-implantatie is een curatieve (genezende) vorm van inwendige bestralingstherapie.

Kleine radioactieve implantaten (ook zaadjes of seeds genoemd) worden rechtstreeks binnenin de prostaat ingebracht en geven gedurende een tiental maanden bestraling af direct in het tumorweefsel. Op deze wijze wordt het prostaatgezwel vernietigd zonder wezenlijke schade toe te brengen aan de omliggende gezonde weefsels.

3. Hoe werkt de Brachytherapie?

Bij Brachytherapie worden de met titaan omhulde zaadjes, zo groot als een rijstkorrel, met behulp van fijne holle naalden in de prostaat ingebracht. De juiste positie van de zaadjes wordt met behulp van echografie gecontroleerd. Ze geven gedurende een periode van tien maanden radioactieve stralen af maar worden uiteindelijk inactief. Deze inactieve zaadjes blijven dan wel in de prostaat zitten, maar hebben geen enkele negatieve invloed op het lichaam en zijn ook niet verder voelbaar aanwezig. Ze worden ook niet gedetecteerd door metaaldetectoren, bijvoorbeeld op een vliegveld.

De bestraling van de radioactieve zaadjes dringt slechts een paar millimeter door in het weefsel, zodat kwaadaardige cellen worden vernietigd, maar het omliggende gezonde weefsel wordt maximaal gespaard. Door deze lage stralingsdosis treden er ook geen ernstige bijwerkingen op.

4. Voordelen van de Brachytherapie:

- Het prostaatweefsel met het gezwel wordt doelgericht bestraald.
- Naburige organen worden maximaal gespaard, zodoende is er minder kans op nevenwerkingen op de blaas en de darm.
- Het risico op impotentie is duidelijk geringer.
- De implantatie van de radioactieve zaadjes gebeurt tijdens een minimaal invasieve ingreep en veroorzaakt slechts een geringe belasting.
- Recuperatie na de ingreep gebeurt zeer snel. Na enkele dagen kan men zijn gewoon sociale of professionele leven hernemen.

VOORBEREIDING TOT DE INGREEP:

1. Pré-operatieve onderzoeken:

De ingreep die U moet ondergaan vraagt enkele voorbereidende onderzoeken:

- ECG (= electrocardiogram) : onderzoek van het hart
- Evtl. röntgenfoto's van de longen op de afdeling Radiologie
- Urine en bloedonderzoek

2. De preventie:

- **TED-kousen:** in bepaalde gevallen (zwaarlijvigheid, vroegere spataderoperaties, ...) kan de uroloog het dragen dag en nacht van deze 'witte steunkousen' adviseren. Dit voorkomt bij bedlegerigheid het optreden van thrombo-flebitis. Het is belangrijk de kousen niet af te rollen tot aan de knie, ook niet bij warm weer!
- **Inspuitingen:** Indien U vooraf onder anti-stollingmedicatie stond (Asaflow®, Aspirine®, Plavix®, Marcoumar®, Sintrom®, Marevan® ...) moet deze tien dagen voor uw opname zijn gestopt. Zoniet moet dit onmiddellijk bij uw opname aan de verpleegpost worden gemeld.
Bij uw opname op de verpleegafdeling zal dan gestart worden met inspuitingen ter vervanging van uw medicatie die U hebt gestopt en ter preventie van thrombo-flebitis.
Indien de uroloog de TED-kousen aanbeveelt zal ook reeds de eerste dag, en dit gedurende gans de duur van de opname, preventief dagelijks een spuitje worden toegediend in de arm of buik, inwerkend op de bloedstolling, om alzo embolovorming (= vorming van bloedklonters) tegen te gaan.

3. De darmvoorbereiding:

De reiniging van de darm gebeurt door het toedienen van een lavementje. Vanaf middernacht blijft U nuchter.

4. Anesthesie:

De anesthesist staat in voor de narcose. U hebt reeds voor de opname een preoperatief boekje ingevuld, dat u ook meebrengt voor uw opname. Dit geeft u af aan het verpleegpersoneel op de afdeling.

DE DAG VAN DE INGREEP:

Vanaf middernacht mag U **niet** meer drinken, eten of roken omwille van de verdoving die U gaat krijgen. Een grondig toilet of douche is aan te raden. Nadien kunt U met een klein slokje water de pré-medicatie (= kalmerende medicatie op voorschrift van de anesthesist) innemen en op uw bed blijven liggen. Als het uw beurt is wordt U met bed naar de operatiezaal gebracht.

Juwelen, geld of andere waardevolle zaken worden het best aan de familie mee naar huis gegeven, of kunnen aan de verpleging ter bewaring worden gegeven.

De familie kan in de loop van de dag steeds informatie inwinnen over het goede verloop van de ingreep op onze verpleegpost

DE DAG NA DE INGREEP:

Tengevolge van de algemene narcose wordt de dag na de ingreep pas gestart met eten en drinken. De blaaskatheter en het infuus worden verwijderd. Wel dient U vanaf nu de urine te filteren door te plassen in het zeefje, om een eventueel migrerend zaadje op te vangen.(cfr. blz 7).

De balzak kan wat blauw zien, de urine kan wat rood gekleurd zijn. Deze ongemakken verdwijnen spontaan.

BIJWERKINGEN NA DE INGREEP:

Onmiddellijk na de ingreep kunnen er zich lokale ontstekingsreacties voordoen in het gebied van de prostaat en de urinewegen als gevolg van de inwendige bestraling:

- verhoogde drang om te urineren
- een branderig gevoel bij het plassen
- een zwakke en onderbroken urinestraal
- bloed in de urine

Dergelijke klachten zijn meestal van korte duur en nemen af naarmate de straling afneemt.

MAATREGELEN BIJ ONTSLAG:

- **Voeding:** deze ingreep aan de prostaat heeft geen invloed op uw voedingsgewoonten, of te volgen dieet. Alcoholverbruik gedurende 6 weken is te vermijden !
  - **Vrije tijd:** Hobbies kunnen nadien gewoon verder gaan. Wel dient u de eerste zes weken na uw operatie grote fysieke inspanningen te vermijden zoals fietsen, in de tuin spitten, zware lasten heffen en tillen, ... Deze zijn uit den boze !! Neem voldoende tijd om te rusten.
  - **Hygiëne:** het baden in een ligbad of douche vormt geen probleem. Bezoek aan de sauna blijft de eerste zes weken tevens verboden.
  - **De urine:** deze kan de eerste dagen na ontslag wat rood gekleurd zijn. Het is aanbevolen tot twee liter water per dag te drinken. In het algemeen verdwijnen deze klachten binnen enkele dagen.
  - **Stoelgangspatroon:** door middel van Forlax® (zakje met poeder om op te lossen in water) wordt reeds tijdens uw opname een vlot stoelgangspatroon beoogd. Om geen nabloeding uit te lokken de eerste vier weken na de ingreep is persen of drukken uit den boze. Een malse, slappe stoelgang is ook in de thuissituatie gewenst.
Daarom worden ook thuis best twee zakjes Forlax® tegelijkertijd (poeder op te lossen in water), éénmaal daags ingenomen bij het ontbijt, de weken die volgen.
  - **Clexane® , Fraxiparine® , Fraxodi® :** enkel op advies van de uroloog dienen de spuitjes tegen thrombo-flebitis thuis verder te worden gegeven door de thuisverpleegkundige.
- **Bij ontslag ontvangt u :**
    - een brief voor de huisarts
    - een datum voor een raadpleging bij de uroloog
    - een datum voor een raadpleging bij de radiotherapeut

STRALINGSVEILIGHEID:

Ondanks dat bij U radioactieve zaadjes zijn geïmplanteerd mag U zo kort na de ingreep reeds het ziekenhuis verlaten. Dat betekent dat de geringe stralingsactiviteit geen gevaar is voor U en uw directe omgeving. Toch wordt U aangeraden enkele algemene adviezen in acht te nemen.

- Vermijd direct lichamelijk contact met kleine kinderen gedurende een periode van twee maanden. Aan te raden is dat kinderen enkel een korte tijd (max. 5 minuten) bij U op de schoot zitten.
- Voor zwangere vrouwen is een afstand van één meter meer dan voldoende. Een korte omhelzing of begroeting mag uiteraard wel.

- Seksuele gemeenschap kan normaal plaatsvinden. Wel wordt aangeraden een condoom te gebruiken, omdat een zaadje in het sperma kan worden geloosd. In de toekomst blijven erecties mogelijk, doch een zaadlozing blijft vaak achterwege, door verschrompeling van de prostaat.
- De mogelijkheid is klein maar bestaat dat U een zaadje uitplast. U dient dus de urine goed te controleren en steeds te filteren door het meegegeven zeefje. Een gevonden zaadje kan met een pincet worden opgepakt en bewaard blijven in een loden kokertje. Bij uw volgende raadpleging brengt U dit kokertje mee naar de consultatie.
- Indien U voortijdig zou overlijden mag er geen crematie gebeuren binnen de twee jaar na de implantatie.